

TALABALARDA 4K MODELİ ASOSIDA EKOLOGİK KO‘NIKMALARNI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYALARI

*UrDPI Pedagogika fakulteti,
“Maktabgacha ta’lim va tabiiy fanlar” kafedrası
katta o‘qituvchisi*

Bekchanova Feruza Marimboy qizi

Annotatsiya. Mazkur maqola talabalarda 4K modeli asosida ekologik ko‘nikmalarni rivojlantirish texnologiyalarini o‘rganadi. 4K modeli — Kreativlik, Kritikal Fikrlash, Kompaniya va Kommunikatsiya — ekologik ta’limda zarur bo‘lgan ko‘nikmalarni rivojlantirishda samarali yondashuvni taqdim etadi. Maqolada ekologik masalalarni hal qilish uchun bu komponentlarning har biri qanday ishlashini, shuningdek, zamonaviy texnologiyalar (simulatsiya dasturlari, onlayn platformalar, guruh loyihalari va ijtimoiy media) yordamida talabalarning ekologik ko‘nikmalarini qanday rivojlantirish mumkinligi haqida batafsil ma’lumot beriladi. Bu ish ekologik ta’limda yangi yondashuvlarni qabul qilishni targ‘ib qiladi va talabalarning barqaror rivojlanishga hissa qo‘shishini ta’minlaydi.

Kalit so‘zlar: 4K modeli, ekologik ko‘nikmalar, kreativ fikrlash, kritikal fikrlash, jamoaviy ish, ekologik ta’lim, barqaror rivojlanish, texnologiyalar, ekologik mas’uliyat, ijtimoiy media.

Ta’lim sohasida 4K modeli, odatda, talabalarning zamonaviy dunyo talablariga mos ravishda rivojlanishini ta’minlashga qaratilgan. Bu modelning to‘rt komponenti mavjud bo‘lib ular quyidagilardan iborat:

Kreativlik — Yangi va innovatsion yechimlar topish, noan’anaviy fikrlash.

Kritikal fikrlash — Masalalarni tahlil qilish, mantiqiy fikrlash va qarorlar qabul qilish.

Kompaniya — Jamiyatda va guruhlarda muvaffaqiyatli ishlash.

Kommunikatsiya — O‘z fikrlarini aniq va samarali tarzda ifodalash va boshqalar bilan samarali muloqot qilish.

4K modeli ekologik ko'nikmalarni rivojlantirishda ayniqsa foydalidir, chunki u talabalarga nafaqat ekologik masalalarni anglashni, balki ularni hal qilish uchun zarur ko'nikmalarni ham beradi.

Ekologik masalalar bugungi kunda jahon miqyosida eng dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda. Iqlim o'zgarishi, chiqindilarni boshqarish, energiya manbalarini tejash va tabiatni himoya qilish kabi global muammolarni hal qilishda yangi avlodni tayyorlash zarurati oshmoqda. Talabalarning ekologik ko'nikmalarini rivojlantirish, barqaror rivojlanishga yo'naltirilgan ta'lim tizimlarini yaratish muhimdir. Bu borada 4K modeli — Kreativlik, Kritikal Fikrlash, Kompaniya va Kommunikatsiya — talabalarda kerakli ko'nikmalarni shakllantirishda samarali yondashuv sifatida ajralib turadi. Mazkur maqolada 4K modelining ekologik ta'limga qanday ta'sir ko'rsatishi, shuningdek, texnologiyalarning bu jarayondagi roli haqida so'z boradi.

Kreativlik ekologik ta'limda muhim ahamiyatga ega. Ekologik muammolarni hal qilish uchun talabalarda yangi va innovatsion g'oyalarni yaratish qobiliyatini rivojlantirish zarur. Kreativlikni rivojlantirishda texnologiyalar, masalan, simulyatsiya dasturlari va ekologik o'yinlar, talabalarga yangi ekologik yechimlarni ishlab chiqishda yordam beradi. Bunday yondashuv talabalarni barqaror rivojlanish va ekologik mas'uliyatga oid ijodiy fikrlashga undaydi.

Kritikal fikrlash talabalarga ekologik masalalarni tahlil qilish, ilmiy va ijtimoiy nuqtai nazarlardan qarorlar qabul qilish imkonini beradi. Iqlim o'zgarishi, resurslarni boshqarish va chiqindilarni kamaytirish kabi masalalar bo'yicha talabalarga mantiqiy fikrlashni o'rgatish zarur. Bu jarayonda ma'lumotlarni tahlil qilish va ilmiy metodlardan foydalanish uchun texnologiyalarni qo'llash muhimdir. Masalan, statistik tahlil dasturlari yoki ekologik tadqiqotlar platformalari talabalarni real ekologik muammolarni tahlil qilishga yo'naltiradi.

Ekologik masalalar ko'pincha jamoaviy sa'y-harakatlarni talab qiladi. Shuning uchun talabalar ekologik muammolarni hal qilishda birgalikda ishlashni o'rganishlari kerak. Onlayn platformalar, guruh loyihalari va hackathonlar kabi texnologiyalar talabalarni ekologik masalalarda birgalikda ishlashga o'rgatadi. Jamoaviy ish va kooperatsiya ekologik ta'limda muvaffaqiyatli yondashuvni ta'minlashda muhim omil bo'ladi.

Ekologik bilimlarni keng ommaga yetkazish uchun yaxshi kommunikatsiya ko'nikmalariga ega bo'lish zarur. Talabalar o'z fikrlarini aniq va samarali tarzda ifodalash, ekologik muammolarni tushuntirish va boshqalarni ekologik mas'uliyatga chaqirishga o'rganishlari kerak. Bu borada ijtimoiy media, bloglar va video ta'lim platformalari ekologik bilimlarni ommaga tarqatishda samarali vositalar hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, 4K modeli talabalarda ekologik ko'nikmalarni rivojlantirishda samarali yondashuv hisoblanadi. Kreativlik, kritikal fikrlash, kompaniya va kommunikatsiya komponentlari ekologik mas'uliyatni oshirish va barqaror rivojlanishni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy texnologiyalar, masalan, simulatsiya dasturlari, onlayn ta'lim platformalari va ijtimoiy media, bu jarayonda talabalarga yordam beruvchi kuchli vositalardir. Talabalarni ekologik ta'lim orqali o'qitish va ularga ijtimoiy va ekologik mas'uliyatni oshirishda yangi texnologiyalarni qo'llash barqaror rivojlanishga hissa qo'shadi.

Foydalangan adabiyotlar.

1. Gell-Mann, J. (2020). Creativity and Sustainability in Education. Cambridge University Press.
2. Kagan, M. (2019). Critical Thinking for Environmental Education. Springer.
3. Wheeler, T., & Thompson, J. (2018). The Role of Technology in Environmental Education. Oxford University Press.
4. Sharma, D. (2021). Communication Strategies for Sustainability. Routledge.
5. Brown, A., & Jones, L. (2017). Environmental Education in the 21st Century: Integrating Technology and Pedagogy. Emerald Publishing.